

Djelatnosti Katedre:

nastavna djelatnost na preddiplomskim, diplomskim i poslijediplomskim doktorskim i specijalističkim studijima iz područja skladištenja i tehnologija poljoprivrednih proizvoda, posliježetvenih tehnologija, zaštite uskladištenih poljoprivrednih proizvoda te skladišnih štetnika i njihovoga suzbijanja; znanstveno-istraživačka djelatnost (formulacija novih prirodnih insekticida na osnovi inertnih prašiva i botaničkih insekticida te njihovih kombinacija www.diacromixpest.eu).

Stručna djelatnost: pregled uzoraka uskladištenih proizvoda s obzirom na zarazu skladišnih vrsta štetnika; savjetovanje o načinu i mjerama suzbijanja skladišnih štetnika.

prof. dr. sc. Jasenka Ćosić

VIJESTI IZ HDBZ

OSVRT NA 60. SEMINAR BILJNE ZAŠTITE

Na seminaru biljne zaštite, koji se od 9. do 12. veljače 2016. održao u Opatiji, bilo je nazočno oko 550 sudionika, stručnjaka iz područja biljnoga zdravstva.

Predsjednica HDBZ prof. dr. sc.
Renata Bažok otvara 60. seminar biljne
zaštite (snimio I. Stupnišek)

Seminari biljne zaštite organiziraju zato da se znanstvena postignuća na području zaštite bilja prenesu u praksu da se unaprijedi suradnju svih relevantnih dionika iz područja fitomedicine: znanstvenika, djelatnika Ministarstva, savjetodavaca, proizvođača i distributera sredstava za zaštitu bilja i krajnjih korisnika, agronoma u tvrtkama koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom te individualnih poljoprivrednih proizvođača. Seminare organizira Hrvatsko društvo biljne zaštite. Tradicija seminara vrlo je respektabilna, ogleda se u 60 godina neprekidnog održavanja. Počelo je 1957. kad je prvo stručno tijelo iz zaštite bilja u Republici Hrvatskoj u sklopu bivše Jugoslavije, Odbor za zaštitu bilja pri Republičkom zadružnom ratarskom savezu, u plan rada uvrstio organizaciju stručnoga skupa iz područja fitomedicine. Prvi

Seminar biljne zaštite održan je krajem 1957. na Zavodu za entomologiju Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zagrebu. Seminaru je, prema navodima organizatora, nazočilo 30 sudionika. Do 1977. godine Seminare je organizirao Fakultet poljoprivrednih znanosti. U organizaciji Seminara sudjelovala su dva Zavoda, a potom Institut za zaštitu bilja Fakulteta poljoprivrednih znanosti. Institut je predstavljao ustrojbenu jedinicu Fakulteta koja je okupljala sve koji su se bavili fitomedicinom. Od 1978. suorganizatorom Seminara postaje Sekcija za zaštitu bilja Saveza društava inženjera i tehničara Hrvatske. Sve do 2000. godine Seminare organizira Sekcija za zaštitu bilja koja je djelovala pri Hrvatskom agronomskom društvu. Dana 27. listopada 2000. osnovano je Hrvatsko društvo biljne zaštite. Od tada to Društvo uz tri „zaštitorska“ zavoda Agronomskog fakulteta u Zagrebu, Zavod za poljoprivrednu zoologiju, Zavod za herbologiju i Zavod za fitopatologiju preuzima organizaciju Seminara.

Nakon odavanja počasti svim preminulima od posljednjega Seminara predsjednica Hrvatskoga društva biljne zaštite, prof. dr. sc. Renata Bažok uputila je pozdrave uvaženim gostima i svima nazočnima u dvorani. Naglasila je da bi se ovaj skup teško održao bez podrške sponzora te im se posebno zahvalila na podršci. U ime pokrovitelja Seminara, Ministarstva poljoprivrede, skup je pozdravila i službeno otvorila pomoćnica ministra, gospođa **Božica Rukavina**. Pozdravnim porukama skupu su se obratili dekan Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, **prof. dr. sc. Zoran Grgić**, predsjednik Društva za zaštitu bilja Bosne i Hercegovine, **prof. dr. sc. Ivan Ostojić**, predsjednik Društva za varstvo rastlin Slovenije, **prof. dr. sc. Stanislav Trdan**, ravnateljica Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo, **dr. sc. Tatjana Masten Milek** te direktor hotela 4 opatijska cvijeta gospodin Davor Saršon.

U pozdravnom govoru predsjednica Društva osvrnula se na povijest Seminara biljne zaštite, te istaknula važnost svakogodišnjeg okupljanja za sve sudionike seminara. Izrazila je zadovoljstvo činjenicom da je na mjesto ministra poljoprivrede imenovan prof. dr. sc. Davor Romić, bivši dekan Agronomskog fakulteta, čest gost i na našim seminarima. Istaknula je nadu da će imenovanjem novog ministra suradnja Ministarstva s Društvom biti unaprijeđena. U ovim promjenama predsjednica vidi prigodu da se stručna znanja i kompetencije napokon postave na pripadajuće mjesto. Istaknula je prošle propuste u djelovanju Ministarstva, a osvrnula se i na neke dobre inicijative koje su pokrenute, a za koje se nada da će biti nastavljene. Iako su nam ruke često vezane zbog olako shvaćenih i preuzetih obaveza prema EU, što je posljedica loših predpristupnih pregovora u kojima smo često obećavali sve samo da bismo zaključili pojedina poglavlja, predsjednica misli da ipak ima izvjesnog prostora za korekcije postojećih propisa. Istaknula je da je potrebno revidirati neke odredbe Zakona o održivoj uporabi pesticida, a posebice odredbu kojom se nalaže polaganje ispita za sve koji su u lancu proizvodnje, distribucije, savjetodavnog rada i primjene sredstava za zaštitu bilja bez obzira na njihovo obrazovanje. Vrijeđa nas omalovažavanje našeg nastavnog rada. Činjenica je da studentima Zaštite bilja (a često i ostalima) u tijeku školovanja prenesemo znatno više od onoga što mogu čuti za vrijeme obavezatnih 15 sati predavanja

na edukaciji o sigurnoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja. Naši se studenti pitaju zašto su se pet godina školovali, a mi se pitamo zar godine rada u znanosti i edukaciji tako malo vrijede pa polaganju ispita moramo pristupiti apsolutno svi. Istaknula je da bi trebalo intenzivnije poraditi da se revidiraa i osvježi 10 godina stari Zakon o biljnom zdravlju. Također, istaknula je da su zaključci prošlogodišnjeg Seminara poslani Ministarstvu. U zaključcima smo nagovijestili da integrirana zaštita bilja nije ušla u Program ruralnog razvoja, što našim poljoprivrednicima može stvarati brojne probleme. Na 59. seminaru zaključeno je da je hitno potrebno pripremiti prijedlog osnovne i napredne razine integrirane zaštite bilja i poslati isti na usvajanje Europskoj komisiji. Time bi se omogućilo da se napredna razina integrirane zaštite bilja uvrsti u Program ruralnog razvoja. Apelirali smo na nadležno Ministarstvo da osnuje nacionalno savjetodavno tijelo koje bi radilo na pripremi novog prijedloga ili da se za taj posao zaduže povjerenstva za izradu tehnoloških uputa za integriranu zaštitu bilja. Na okruglom stolu prošle smo godine zaključili da je zajednički rad zakonodavca, struke i znanosti prijeko potreban kako bi se to realiziralo. Ponovno su stručnjaci i znanost iskazali spremnost za pomoć, no u Ministarstvu u proteklih godinu dana ništa nije učinjeno. Nadamo se da će se novi ministar sa svojim suradnicima odazvati inicijativi kojom bi se to pokrenulo.

I ove su godine zaslužnim članovima dodijeljene nagrade. Laureati su bili:

1. **dr. sc. Darka Hamel – Zlatna plaketa i povelja uz zlatnu plaketu** za dugogodišnji predan rad, promicanje znanosti i inovacija u zaštiti od skladišnih štetnika te za svesrdnu potporu i aktivno sudjelovanje u radu Hrvatskog društva biljne zaštite;

2. **mr. sc. Krunoslav Arač - brončana plaketa i povelja uz brončanu plaketu** za aktivno i redovito sudjelovanje na Seminarima biljne zaštite, za predan rad u promicanju struke i doprinos Hrvatskom društvu biljne zaštite;

3. **„Agrokor-trgovina“ d.d. - Priznanje** za dugogodišnju svesrdnu potporu u organizaciji Seminara biljne zaštite;

4. **„Bo-prom d.o.o. - Priznanje** za dugogodišnju svesrdnu potporu u organizaciji Seminara biljne zaštite;

5. **mr. sc. Gabrijel Seljak – Priznanje** za dugogodišnju suradnju i svesrdnu znanstvenu i stručnu pomoć te za sudjelovanje na Seminarima biljne zaštite

6. **prof. dr. sc. Mirza Dautbašić – Priznanje**

za redovito aktivno sudjelovanje na Seminarima biljne zaštite.

Nagradu „Akademik Milan Maceljki“ za iznimno postignuće i uspjeh tijekom studija, svesrdnost i osobnost ove je godine primila studentica diplomskoga studija Fitomedicina s Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu **Valentina Šoštarčić**.

Kao i svake godine, najbolji studenti Agronomskog fakulteta u Zagrebu, Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku te Šumarskog fakulteta u Zagrebu nagrađeni su boravkom u Opatiji za vrijeme trajanja Seminara. To su ove godine bili **Petra Pozder, Ivanka Kartelo i Martina Mrganić**, studentice

diplomskog studija Fitomedicina na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, **Monika Jakobović i Slavko Grgić**, studenti smjera Zaštita bilja na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku te **Andrej Mirčetić**, student Šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Za sve njih sudjelovanje na Seminaru bilo je dragocjeno iskustvo.

Promovirani su i novi doktori znanosti:

➤ **Ivan Juran**

Doktorat naslova „Velika (*Ceutorhynchus napi* Gyllenhal, 1837) i mala (*Ceutorhynchus pallidactylus* Marsham, 1802) repičina pipa – biologija, ekologija i suzbijanje“ izradio je pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Tanje Gotlin Čuljak i obranio ga na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 19. svibnja 2015.

➤ **Maja Čačija**

Rad naslova „Distribucija i dominantnost imaga i ličinki vrsta roda *Agriotes* (Coleoptera: Elateridae) u kontinentalnoj Hrvatskoj“ obranila je na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom prof. dr. sc. Renate Bažok dana 12. lipnja 2015.

➤ **Ana Karačić**

Rad naslova „Pojavnost viroza u autohtonim kultivarima vinove loze u hercegovačkom vinogorju“ pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Edyte Đermić na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obranila je 11. prosinca 2015.

➤ **Vesna Tomaš**

Rad naslova „Biološka kontrola jabučnog savijača (*Cydia pomonella* L.) u sustavu integrirane zaštite“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Mirjane Brmež obranila je na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku obranila je 11. svibnja 2015.

➤ **Ankica Sarajlić**

Rad naslova „Utjecaj abiotskih čimbenika na pojavu kukuruznog moljca (*Ostrinia nubilalis* Hübner“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Emilije Raspudić na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku obranila je 9. srpnja 2015.

➤ **Marija Ravlić**

Rad naslova „Alelopatsko djelovanje nekih biljnih vrsta na rast i razvoj usjeva i korova“ pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Renate Baličević obranila je 4. prosinca 2015. na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku.

➤ **Linda Bjedov**

Rad naslova „Odnosi populacija sitnih glodavaca kao rezervoara prirodno-žarišnih zoonoza u šumskim ekosustavima obične bukve (*Fagus sylvatica* L.) u Republici Hrvatskoj“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Josipa Margaletića obranila je 6. srpnja 2015. na Šumarskom fakultetu Sveučilišta Zagrebu.

➤ **Nikola Lacković**

Rad naslova „Genetska varijabilnost i geografsko strukturiranje gubara (*Lymantria dispar* L.) u šumama Europe“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Borisa Hrašovca obranio je 12. lipnja 2015. na Šumarskom fakultetu Sveučilišta Zagrebu.

Prioritetne teme za 60. seminar definirane su uz pomoć kolega s terena koji su predložili tematska područja koja bi trebala biti obrađena na seminaru. Nakon

toga su potencijalni izlagači pozvani da pripreme izlaganja koja se uklapaju u tematske prioritete. Odaziv je bio dobar pa je prikupljeno ukupno 63 izlaganja prikazanih u sekcijama te šest uvodnih izlaganja na okruglim stolovima.

Rad seminara bio je organiziran u šest sekcija i dva okrugla stola. Neke su sekcije tradicionalne, to su Šumarstvo, Karantenski štetni organizmi, Aktualnost s terena i Fitofarmacija, a neke su bile nove, prilagođene trenutnom stanju i potrebama prakse.

Okrugli stolovi bavili su se gorućim temama i problemima vezanim za struku. Jedan okrugli stol bavio se **problemima zbrinjavanja ambalaže sredstava za zaštitu bilja**. Moderirala ga je prof. dr. sc. Jasminka Igrc Barčić. U posljednjih nekoliko godina u sklopu projekta CROCPA Eko model skuplja se više od 90% prazne ambalaže od količine koje su članice projekta stavile na tržište. Iako CROCPA EKO MODEL ima punu podršku Ministarstva zaštite okoliša i prirode još uvijek nema sasvim jasnog stava vezanog za zakonske odredbe o uvjetima kojima moraju zadovoljavati organizacije koje zbrinjavaju otpad pa se ne zna hoće li moći i dalje provoditi model kojeg organizira CROCPA i koji se pokazao vrlo učinkovit. Ministarstvo poljoprivrede smatra ovo područje jako bitno te je spremno pomoći i uključiti se prijedlozima pri donošenju propisa nadležnog Ministarstva da se ovaj gorući problem što prije riješi.

Drugi okrugli stol razmatrao je problematiku **malih kultura i malih namjena**. Moderirala ga je dr. sc. Natalija Galzina. Iz uvodnog izlaganja koje su održali predstavnici Ministarstva poljoprivrede doznali smo sve o inicijativama na razini EU koje su usmjerene rješavanju ovog problema. Procedura i postupci za registraciju SZB na malim kulturama i namjenama uspostavljeni su na razini EU. Iako je to internacionalni problem, pitanje malih kultura/namjena u većini je slučajeva određeno nacionalnim obilježjima odnosno potrebama pojedinih država s obzirom na strukturu proizvodnje, pedoklimatske specifičnosti i dr.. No, neovisno o tome, razmjena iskustava i suradnja s drugim zemljama, prijeko su potrebni da bi se razvio i uspostavio što uspješniji sustav. Radi rješavanja problema s proširenjima uporabe SZB na malim kulturama u Hrvatskoj znatno su smanjeni troškovi odobrenja za tu vrstu proširenja uporabe SZB.

U sekciji **Izobrazba za sigurnu uporabu sredstava za zaštitu bilja** željeli smo dati kratki prikaz do sada učinjenoga, stečenih iskustava i problema koji su se javili tijekom edukacije jer mislimo da je to vrlo važna problematika. Tijekom rasprave predložene su izmjene koje bi trebale omogućiti poboljšanje procesa edukacije.

Uvodni referat u sekciji **Zaštita bilja u ekstremnim klimatskim uvjetima** omogućio je uvid u ekstremne klimatske uvjete u proteklih 10-ak godina. Upozoravano je da su ekstremni uvjeti u poljoprivredi zapravo veći problem od promjena koje se bilježe na razini prosječnih pokazatelja. Zabilježena odstupanja donijela su sa sobom velike probleme koji se javljaju u pojedinim godinama. Također, s obzirom da su trendovi u promjenama klimatskih uvjeta jasni i dokazani, postavlja se pitanje kako ćemo prilagoditi cijelu poljoprivrednu proizvodnju pa tako i zaštitu bilja takvim, promijenjenim klimatskim uvjetima. Sekcija **Karantenski štetni organizmi** donijela je niz izlaganja u kojima su

predstavljani novi štetni organizmi otkriveni u Republici Hrvatskoj, kao i organizmi čiji bi unos u Republiku Hrvatsku predstavljao veliku opasnost i čija se pojava prati u programima posebnog nadzora.

U sekciji **Fitofarmacija** bilo je i ove godine malo izlaganja o novim sredstvima za zaštitu bilja (SZB). Razlog je tome i dalje veliki zastoj u registracijama novih SZB i u re-registracijama postojećih SZB. Tri su izlaganja obradila problem rezistentnosti štetnika, bolesti i korova na sredstva za zaštitu bilja. Pojavu rezistentnosti štetnih organizama potrebno je organizirano pratiti da bi se svi, industrija i proizvođači pripremili na eventualnu pojavu rezistentnih populacija i razvili antirezistentne strategije suzbijanja. Na žalost u našoj zemlji često izostaje interes proizvođača i distributera SZB za tu problematiku, a niti Ministarstvo nije do sada bilo zainteresirano. Znanost ističe da je važno iznaći sredstva za taj tip istraživanja. Istaknuti su problemi nedostatka dozvola za neke namjene, primjerice za suzbijanje štetnika na soji. Gđa Tracy Roberts upoznala nas je s problematikom usporedne procjene SZB koja sadrže kandidate za zamjenu prema čl. 50 direktive 1107/2009. Ovo je novo područje europske regulative o sredstvima za zaštitu bilja i mnogi misle da je to složeni i težak predmet. Ova prezentacija pokazala je što je potrebno (iz perspektive podnositelja zahtjeva i regulatornoga tijela), koristeći pri tom jednostavni postupni postupak za provođenje usporedne procjene.

U sekciji **Aktualnosti s terena** analizirani su problemi koji su se javili tijekom 2015. U sklopu ove sekcije istaknuti su problemi zaštite krumpira od bolesti, fuzarijskog venuća soje, viline kose kao ponovno aktualnog starog problema, manje poznatih štetnika u proizvodnji vinove loze, ali i pojava kukuruznog moljca kao štetnika jabuke. Prikazana su neka nova rješenja, primjena entomopatogenih nematoda i drugih bioloških pripravaka u suzbijanju štetnih organizama te utjecaj novih tehnologija proizvodnje (mreže protiv tuče) na neke biotehničke metode suzbijanja štetnika (konfuzija).

Šumarska sekcija okupila je znatan broj izlagača i vrlo kvalitetnih radova.

Osim uvodnih predavanja na okruglim stolovima, ukupno su na seminaru bila prijavljena 63 rada, od čega 14 u Šumarskoj sekciji. Održana su 62 izlaganja (14 u Šumarskoj i 48 u ostalim sekcijama) te 6 uvodnih izlaganja na okruglim stolovima. Sva su izlaganja bila na zavidnoj stručnoj i prezentacijskoj razini, a odabrane teme sudionici skupa ocijenili su iznimno korisnim i aktualnim.

Održana je također redovita 16. Skupština Hrvatskoga društva biljne zaštite. Iznesena su izvješća Upravnog odbora, Nadzornog odbora, Suda časti te izvješće glavnog urednika Glasila biljne zaštite, a i izvješće sekcije Poljoljekarnika. Sva su izvješća jednoglasno prihvaćena, a prihvaćen je i plan rada Društva za razdoblje 2016.-2017. Zapisnik Skupštine bit će objavljen na web stranicama Društva.

Seminar su medijski popratili medijski pokrovitelji Agroglas i Gospodarski list. Kao i uvijek, njihovi su vrijedni djelatnici posao obavili iznimno profesionalno i temeljito. O nama su pisali ili izvještavali i drugi mediji, Hrvatski radio i Agroklub.

Zaključno, možemo reći da je 60. seminar bio uspješan. Rezultirao je s puno novih spoznaja, razmjenom ideja i argumenata te kvalitetnim zaključcima. Bilo je i mnogo ugodnih trenutaka u krugu dragih kolega i prijatelja.

Organizacija 61. Seminara počinje već danas. Održat će se u drugom tjednu veljače 2017., a sve članove HDBZ-a pozivamo da putem elektronske pošte predlože teme koje bi prema njihovom mišljenju trebale biti uvrštene u program Seminara. Sve Vas dragi kolege, prijatelji i članovi HDBZ-a, molimo da u svom kalendaru zabilježite drugi tjedan u veljači 2017. i da se odazovete našem pozivu na iduće okupljanje.

**Predsjednica HDBZ:
prof. dr. sc. Renata Bažok**

NAGRAĐENI

GOVORI PRILIKOM DODJELE NAGRADA HRVATSKOG DRUŠTVA BILJNE ZAŠTITE

Zlatna plaketa i povelja uz zlatnu plaketu dr. sc. Darki Hamel za dugogodišnji predan rad, promicanje znanosti i inovacija u zaštiti od skladišnih štetnika te svesrdnu potporu i aktivno sudjelovanje u radu Hrvatskog društva biljne zaštite.

Darka Hamel rođena je jednog hladnog siječnja, neke godine u Zagrebu. Iz Zagreba samo povremeno odlazila, ali uvijek mu se i zauvijek vraćala.

Nakon završene gimnazije dijete iz Zagreba, dijete asfalta, upisuje Fakultet poljoprivrednih znanosti i to još ratarski smjer. I toga je nekad bilo u Zagrebu. Još kao studentica počinje volontirati u Institutu za zaštitu bilja i za rad „Uporaba piretrina u zaštiti bilja“ dobiva prvu nagradu tadašnjeg farmaceutskog magnata „Krka“. Nakon diplomiranja nastavlja volontirati u Institutu za zaštitu bilja koji je tada bio sastavnica Fakulteta poljoprivrednih znanosti, gdje se zaposlila 1981. u svojstvu znanstvene asistentice. Iste godine upisala je poslijediplomski studij, a 1985. godine a branila je magistarski rad „Štetnici uskladištene soje i sojine sačme u nas“. Mentorica joj je bila, danas pokojna, profesorica Inoslava Balarin. Doktorski rad, naslova „Ugljični dioksid kao sredstvo za zaštitu uskladištenih poljoprivrednih proizvoda“, obranila je 1994. godine a mentor joj je bio akademik Milan Maceljki.

Od početka rada bavili se istraživanjem usavršavanjem u području zaštite uskladištenih poljoprivrednih proizvoda i skladišnih štetnika, a time se, uz ostale poslove, bavi i danas. Stasala je uz doktora Zlatka Korunića, koji ju je vodio dugi niz godina i od kojeg je učila o praktičnoj primjeni insekticida u skladištima, o skladišnim štetnicima, o postupcima koji se primjenjuju u zaštiti uskladištenih proizvoda. Uveo ju je u DDD područje te se bavila praćenjem populacije i suzbijanjem komaraca i drugim štetnicima u komunalnoj higijeni i javnom zdravstvu. Surađivala je na projektu „Štetnici uskladištene soje“, koji je